

Kovács Gergely

A szállást kereső Jézus

*Nagytisztelétű Kovács Gergely budapest-pesthidegkúti református lelkész prédikációja
2014. november 30-án, advent 1. vasárnapján. (Textus: L 19,1–10) Írásos változat.*

Kedves testvérek!

Az advent kezdetén fél szemmel már a karácsony felé tekintünk. A karácsonyi történet egyik drámai és szimbolikus jelenete jutott eszembe: a szentcsalád szállást keres, de nincsen nekik hely a fogadóban. Nincs, aki befogadná őket a születés estéjén. Az evangélium olyan történetek láncolata, melyek ezt a jeletet folytatják: Jézus szállást keres. Az evangéliumi történetekben és a mi életünkben is, mindvégig szállást keres magának. Mikor Jézus az emberszívekben szállást keres, akkor nem luxushoteleket, fényűző villákat keres fel, hanem rendszerint kifosztott, elárvult, koszos viskókban talál otthonra. Végül is felemelő ez az üzenet, és nekünk is biztatás. Mert azt jelenti, hogy azok az emberszívek tudják őt befogadni, akik felismerik és beismerik, hogy kegyelemre szorúlnak. És ezt ma, az úrvacsorában, az Úr asztalánál mi is átélhetjük. S aztán újult erővel, és már kicsit bátrabban úgy mehetünk tovább, hogy kegyelemre szorult emberek vagyunk, és kegyelmet találtunk Istennél.

Így volt ez mindig, így van ez ma is: Jézus szállást keres, hogy áldást hozzon az életünkbe. Zákeusnál is szállást keresett, és meg is találta. Azért, hogy megszülethessen a Jézussal való kapcsolat ennek a nagyon különös embernek az életében. Zákeus anyagilag sikeres volt, fővámszedő, ugyanakkor szembe kellett néznie az emberek megvetésével. S megfogalmazódott benne a vágy, hogy szeretné Jézust látni.

Jó, hogy éppen ma beszélgethetünk erről. Nem az összes szimbólumot és üzenetet szeretném most elétek hozni ebből a gazdag történetből, csak néhányat emelek ki, amely a történet adventi vonatkozását mutatja be nekünk.

Az első mozzanat, amit Jézussal kapcsolatban olvasunk, hogy betért Jerikóba, és átment rajta. Nemrégiben olvastam egy történetet, amely Kierkegaard nevéhez fűződik. A történet egy királyról szól, akinek óriási hatalma volt és megszokta, hogy egyetlen szavára mindenki úgy tesz, ahogy ő parancsolja. Egyszer szerelmes lett egy olyan lányba, aki vidéken, szegény körülmények között élt, de nagyon megtetszett neki. Gyönyörűséges lány volt, aki iránt megmozdult a szíve. Tanakodóba esett, hogy mitévő legyen. Megtehetné, hogy

a hatalom szavával elhozatja magához a lányt. Meg lehet ezt oldani király módjára is! De a király tudta, hogy a szív dolgában ez a megoldás nem működik. Álruhába öltözött, elment a lány falujába. Ott élt, megismerte a lány, és a szívük egymásé lett.

Amikor Isten Jézus Krisztusban eljön erre a világra, akkor valami nagyon hasonló történik — mondja a dán filozófus-teológus. Isten nem él a hatalmával. Élhetne ugyan, de tudja, hogy ha nyomást gyakorolva próbálná a szívünket elérni és megszerezni, az nem lenne valóságos döntés. Nem lehet kikényszeríteni a szeretetet. Jézus nem álruhát ölt, de valami hasonló történik. Isten hátrahagyja a dicsőségét, és emberi formában jön el azért, hogy elérje a mi emberi szívünket és létrejöjjön az önkéntes szeretetkapcsolat.

Jézus tehát Jerikóba ér, és áthalad a városon. A mi életünkben is így van ez: Jézus bemegy a mi életünkbe, átmegy rajta. Esélyt ad, ahogy a jerikóiaknak is. De ez az esély véges. Amikor valaki halogatja a döntést, hogy: majd a következő alkalommal élek a lehetőséggel, majd legközelebb, amikor Jézus erre jár, figyelek rá, meg kell látnia, testvéreim, hogy kiszámíthatatlan a világ. Látjuk, hogy a mi életünk is egy hajszálon függ, látjuk a testünk törékenységet, látjuk a betegségeket az embervilágban. S amikor az egész világban is a változandóságot látjuk, akkor elgondolkozhatunk, vajon nem „luxus-e” halogatni a döntést, azt mondani, hogy majd holnap, majd az életem utolsó napján döntök Jézus mellett.

Jézus bemegy Jerikóba, és esélyt ad az embereknek, de ez az esély véges. Az első, amit meg kell látnunk ebben a történetben, az, hogy Jézus áthalad az emberek életén vagy elhalad az életük mellett, és vannak, akik valójában nem vesznek róla tudomást. Jézus kívül reked az életükön. Sokan vannak, akiknek az élete mellett elhaladva Jézus súrolja őket, érinti őket; van, akinek csak távolról int Jézus, vagy ő csak távolról látja Jézust. És van, aki nem engedi őt közel magához. Egy-egy hallott igét, igehirdetést, lelki élményt, felismerést nem követ elmélyülés. Nem követi az igazi döntés Jézus mellett. Egy-egy krisztusi emberrel való találkozás, beszélgetés, mikor valaki hiteles életet lát, az sem feltétlenül okoz változást, Jézus melletti döntést. Vagy egy-egy nehézség, veszteség, tragédia, ami megmozdíthatna valamit az emberben, hogy többről van szó, mint a testünkről, hogy itt lelki dolgok, szellemi összefüggések vannak — valakit talán ez is elindíthat, de nem biztos, hogy közel juttatja Istenhez. Jézus átmegy Jerikón, sok ember Jerikóján, de nem mindenki mozdul meg erre. Van, akit csak érint, van, akit csak súrol. És voltak, és vannak is olyanok, Isten kegyelméből, akiknek az életét Jézus megjelenése alapjaiban változtatja meg. Nem csak érintőleges a vele való kapcsolatuk, hanem valódi megújulást, változást okoz a Jézussal való találkozás. Jézus bement Jerikóba, átment rajta, és ez az átmenetel nyomot hagyott Zákeus életén. Zákeuson kívül még Bartimeusról olvassuk Márk evangéliumában (10,46–52), hogy ő is Jerikóban élt, és neki is *egy* lehetősége volt arra, hogy Jézussal találkozzon, (hiszen Jézus egyszer járt Jerikóban), és jól élt ezzel a lehetőséggel.

Ennek az igének ez az első adventi üzenete: Jézus jön. Jézus közeledik. Ezt jelenti nekünk az advent: várjuk az Ő visszajövetelét, és várjuk az életünkbe való eljövetelét. De éljünk jól az elkészített alkalmakkal, az elkészített lehetőségekkel! Mennyiféle lehetőséget tár elénk ez az időszak, mennyi program, mennyi vásár, különböző esemény hívogat, vonz bennünket! Könnyű belátni, hogy nehéz választani ebből az óriási kínálatból.

A döntő az, hogy találkozunk-e Jézussal. Jerikó is biztosan rengeteg lehetőséget nyújtott az embereknek. De az volt a döntő pillanat az életükben, amikor Jézus átment a városon. Jézus nem kerül ki egy várost sem, a mi városunkon, a mi életünkön is keresztülmegy, érinti a mi utunkat, és lehetőséget ad arra, hogy találkozzunk vele.

Azt mondja az ige, hogy „áron is megvegyétek az alkalmakat”. (E 5,16) Tegnap gyülekezeti csendesnapunk volt, és az egyik testvérünkkel beszélgetve mondtam neki, hogy milyen öröm, hogy ő is itt van. Válaszolt, hogy igen, mindent úgy szerveztem, hogy itt tudjak lenni. Nem csak logisztikai kérdésről volt szó, hogy mindent úgy szervezett, hanem inkább arról, hogy voltak dolgok, amelyekről le kellett mondania. Áldozatot kellett hoznia, hogy eljöhessen. Egy testvérünk pedig a héten elmondta, hogy egy idős gyülekezeti tagunk, aki már nagyon nehezen tud mozdulni és egy idősoththonban lakik, itt a környéken, egész életében nagyon vágyott a bibliaórai közösségre, de már nem nagyon tud részt venni benne. Amikor a legutóbb az otthonban volt bibliaóra, próbálták lebeszélni, hogy: ne tessék fölállni, nagyon nehezen teszszik menni, el fog esni. Egyszer csak, mikor már folyt a bibliaóra, hallják ám, hogy a folyosón csoszog a néni, talán az utolsó erőtartalékait mozgósítva. Mert ő mindenképp ott akart lenni, fontos volt neki a Jézussal és a testvérekkel való közösség. „Áron is megvegyétek az alkalmakat!” Jézus jön, átmegy Jerikón. A kérdés az, hogy élünk-e a lehetőséggel, hogy vele találkozzunk.

Ennek az igének másik fontos mozzanata Zákeus neve. „Élt ott egy Zákeus nevű gazdag ember, aki fővámszedő volt.” Nagyon furcsa Zákeus névének és foglalkozásnak az egy mondaton belüli említése. Ugyanis Zákeus neve egyrészt a Zakariás név rövidített változata. Zakariás azt jelenti: „Megemlékezett rólam az Isten”. De önmagában is van jelentése a Zákeus névnek. Zakkai a héber nyelvben azt jelenti: tiszta, igaz, ártatlan. S bizony furcsa, ha mellétezzük, hogy Zákeus fővámszedő volt, tudva, hogy milyenek is voltak a vámszedők. Hogyha valamit elmondhatunk Zákeus életéről, mindenképpen az, hogy nem volt tiszta, nem volt ártatlan, nem volt szent. Nem volt büntetlen, nem volt igaz. Az emberek szemében sem volt az, de Isten szemében sem, hiszen olyan dolgokat tett, hogy nem élhetett tiszta életet. Biztosan megemlékezett róla az Úr, de ő ezzel nem nagyon törődött.

A Bibliában sokszor jelentést hordoznak a nevek. Olvasunk olyanról, amikor valakinek a neve egy fontos esemény miatt megváltozik. Saulból Pál lesz. Jákóbból, aki csaló volt, —ezt jelenti a neve is—, Izráel lesz, ezt a nevet adja

neki Isten. Vagy Hóseás könyvében olvassuk, hogy a megbélyegzett és ítéletet hordozó nevű gyermekek, akik „Nem népem, és nincs irgalom”, azt a nevet kapják Isten kegyelméből, hogy „Én népem, és van irgalom”. Isten irgalmas. Zákeus nevének a megváltozásáról azonban nem olvasunk. Neki nem a neve változik meg, hanem az élete. Zákeust utoléri a neve. Utoléri a nevének a jelentése. Hiszen azt jelenti a neve: tiszta, igaz, Isten előtt tiszta. Isten ugyanis Krisztusban mindannyiunkat igazzá és tisztává akar formálni. Az Efézusi levélben olvasunk erről a kegyelmi kiválasztás kapcsán: „Mert Őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben.” (E 1,4) Isten erre teremtett bennünket. És Zákeus különös módon nevében hordozza, hogy Isten szentnek, tisztának, igaznak, ártatlannak teremtett bennünket. A bűn következtében megszűnt, megromlott ez a kapcsolat vele, de az Isten terve az, hogy újra megjelenjen a szentség, tisztaság, igazság, igaz-volt az életünkben. Mi pedig ezen az ádventen is és ezen a vasárnapon is és ebben az úrvacsorai készülődésünkben is jöhetünk, a magunk zákeusi módjára, a magunk vámszedőségével, tisztátalanságával, tisztátalan gondolatokkal, szavakkal, beszédünkkel, indulatainkkal — és az őszinte vágyunkkal, amely Zákeusban megvolt, a vággyal a tisztulásra. Azért, hogy Jézus tisztítsa meg az életünket. Ezért halljuk meg, ez a második üzenete az igének, hogy minket név szerint megszólít Isten. Mindenki hallja vissza a saját nevét, ahogy Jézus kimondja. Személy szerint a mi keresztneveinket, s halljuk hozzá a nevünk után, ahogy az ige is folytatja: „Szállj le hamar, mert ma a *te* házában kell megszállnom”.

És itt jutunk el az ige harmadik üzenetéhez, a „szállás”-hoz. Zákeus életében Jézus megjelenése nem csak kis finomítást, kozmetikázgatást jelentett, hanem gyökeres változást. Jézus nem csak valami jót, valami erkölcsöset, valami pozitívat hozott Zákeus életébe, hogy, például, jobban el bírja viselni az emberek megvetését, vagy hogy kicsit tisztább legyen az élete, kicsit kevesebb pénzt lopjon el az emberektől, vagy kevésbé dolgozzon a saját zsebére. Nem, Jézus örök életet készített Zákeusnak, és ezt akarta neki odaadni ajándékba. Ezért mondja: „Zákeus, szállj le hamar, mert ma a *te* házában kell megszállnom”. A „megszállás” szónak van egy negatív jelentése, s van egy pozitív is, ahogyan Jézus használja. Megszállás..., sokak fülében nagyon fájdalmasan cseng a régebbi évtizedek miatt. Amikor egy gonosz és idegen hatalom szállja meg valakinek a hazáját. De így van ez az ember életében is, a Biblia is használja ezt a szót: megszállott. Mikor egy gonosz lélek szállja meg valakinek az életét, birtokba veszi, hatalmába veszi, hatalma alá hajtja, így szoktuk mondani: megszáll *valakit*. Jézus azonban megszállt *nála*. Meg akart szállni Zákeusnál, és az én életemben is meg akar szállni. S itt valami egészen mást jelent a megszállás. Az életünket megszállják a gondok, a félelmek, a szomorúság, a vesztésegérzés, vagy éppen a vásárlási láz, amely kezd elhatalmasodni rajtunk, és nem tudunk másra gondolni, csak, hogy hogyan fogjuk beszerezni az ajándé-

kokat, vagy az elintéznivalók szálltak meg bennünket, a munkánk, vagy éppen az emberi hülyeség; az is nagyon rá tud ülni az ember életére, és meg tud szállni minket a fáradtság, a döntésképtelenség, a gonosz gondolatok, indulatok, irigység, szenvedély. Vagy, ahogy a fiatalok szokták mondani: nagyon rá vagyok kattánva valamire, és nem tudok leakadni róla. Megszáll engem egy gondolat vagy egy érzés. De Jézus egy egészen másfajta megszállást kínál nekünk. Ő meg akar szállni *nálunk*. Szállást, lakozást vesz nálunk.

Halljuk meg tehát Jézus szavát, amint néven szólít minket, és ezt mondja nekünk is: a te házadban, a te életedben, a te szívedben, a te döntéseidben, a te szavaiddban, a te viselkedésedben kell nekem megszállnom. Tudjuk, Jézus elhagyta Jerikót, nem lakott „életvitelszerűen” Zákheusnál, de a szívében már örökre ott lakott.

Ádvent eljövetelelt jelent, Jézus eljövetelelt várjuk, és nem csak ebben a pár hétben. A keresztyén ember egész élete várakozás Jézus eljöveteleire, visszajöveteleire. Reményteli és biztos visszajöveteleire. S ez a reményteli és biztos eljövetelelt és várakozás gondolkodtatott el a héten, amikor hétfőn szervizbe vittem az autót, Solymárra, s emiatt busszal kellett hazajönnöm. Álltam a buszmegállóban. Ott van ez az elmés szerkezet, amely kiírja, hogy mikor jön a busz. Hát nem mindig működik jól. Ki volt írva, hogy 6 perc múlva jön a busz, amellyel nekem vissza kell jönnöm Hidegkútra. Két-három perc telhetett el, amikor ugyanannál a busznál az állt, hogy 7 perc múlva jön. Már kezdtem gyanút fogni: egy másik időzónába kerültem? Vagy: mennyire reménytelen az én várakozásom! Végül visszajutottam, mert jött a busz.

Az ember sokszor így, reménytelenül vár. Nem történik meg az, amire várunk, vagy csak nagyon kiszámíthatatlanul. A Jézusra való várakozásunk, bár nem tudjuk az órát és a napot, hogy mikor jön el (Mt 25,13), biztos. És ez a várakozás valódi reménységgel töltheti el a szívünket, mert Jézus nem késik. Amikor vágyunk rá és várjuk őt, és amikor igazán szükségünk van rá, akkor is úgy jön el az életünkbe, ahogyan ő akarja. Ezért ezzel az ádventi reménységgel kezdhethetjük ezt az időszakot, és meghallhatjuk Jézusnak a szavát hozzánk: „Zákheus”, —mondjuk a saját nevünket!—, „szállj le hamar, mert ma a te házadban kell megszállnom!” Így legyen, ámen!

Kovács Gergely 1976-ban született Debrecenben, kétgyermekes református családban. Édesanyja gimnáziumi tanár, édesapja egyetemi tanár, szociológus, ma már mindketten nyugdíjasok. A Bp.-Pozsonyi úti Református Gyülekezetben konfirmált, majd tíz évig a Fasori Református Gyülekezetnek és ifjúsági körének tagja. A Fasori Evangélikus Gimnáziumban 1995-ben érettségizett. A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karát 1995–2000 között végezte. Segédlelkész volt a Bp.-Kőbányai Református Gyülekezetben. 2001-ben tette le második lelkészképesítő vizsgáját, 2002–2006 között beosztott lelkészként szolgált a Bp.-Budai Református Gyülekezetben. 2006 februárja óta a Bp.-Pesthidegkúti Református Gyülekezet vezető lelkésze. A kertvárosi jellegű, közepes méretű gyülekezet családias, növekvő közösség. Erősségei a gyermekmisszió és a diakónia.

Kovács Gergely felesége Vincze Alexandra pszichológus, angoltanár, gyermekeik: Dorka (2002), Domonkos (2004), Kincső (2008), Kristóf (2011).